

Pravda

Heidegger začíná § 44 svého „Sein und Zeit“ („Pobyt, odemčenost a pravda“) významnou větou: „Filosofie odedávna spojovala pravdu s bytím.“ (Viz český překlad str. 242). Dokládá to v poznámce odkazem na Hérakleita – na tomto místě ovšem neuvedeného – a jeho výrok „FYSIS KRYPTESTHAI FILEI“: „FYSIS již v sobě samé ALÉTHEIA, neboť KRYPTESTHAI FILEI“ (tamtéž). – Nemyslím, že tento výklad je jediný možný, a nemyslím ani, že je nutně správný, tím spíše, že tu nejde o interpretaci řeckého myslitele, nýbrž o rozvádění vlastní myšlenky Heideggerovy. Přijmeme-li formulaci, že FYSIS se ráda skrývá, a dáme-li to do příliš úzké souvislosti s etymologickými kořeny řeckého slova ALÉTHEIA, jak to nejen v „Sein und Zeit“, ale ještě hodně dlouho poté Heidegger vykládal, totiž jako neskrytost a tedy opak skrytosti, necháváme se strhnout nezduvodněným řeckým předpokladem, že skutečné je pouze zjevné, tedy že „ještě nezjevné“ nebo „už nezjevné“ je eo ipso neskutečné. Pak ovšem se dostáváme do nesnází, pokud jde o chápání samotné FYSIS. Jestliže se totiž FYSIS ráda skrývá, znamenalo by to, že se ráda stává neskutečnou. Pokud si vzpomeneme na Sofoklova Aianta (kterého Heidegger cituje jindy), připomeneme si tam předpokládanou jakoby stvořitelskou nebo alespoň rodičskou funkci času: čas rodí to, co bylo skryté, a to, co se vyjevilo, opět skrývá. Uvážíme-li vše důsledně a do hloubky, musíme připustit, že FYSIS se nejenom ráda skrývá, ale že se také neméně ráda vyjevuje. Neplatí tedy Heideggerovo zdůvodnění, že FYSIS už tím, že se ráda skrývá, prozrazuje svou neskrytost. Ale problém nás vede nutně ještě o něco dál. To, o čem mluví Aias v Sofoklově tragédii, je pomíjivost toho, co čas rodí (do zjevnosti) a pak zase skrývá. Pokud bychom příliš krátkým spojením svázali pravdu s oním zrozením do zjevnosti, musili bychom přijmout také to, že sama tato zjevnost (čili neskrytost, tj. pravda) se ráda skrývá. A to už by bylo velmi na pováženou.

(Písek, 980212-3.)